

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

S ante M

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](#)

ti & olei: nam barum specierum curatores, quos *στεγματα* Graeci vocant, creari motis est.
Situla, n. f. p. Vat. est ad hauriendam aquam accommodum: à latendo dictum, quod aquam sitat. [147 del] T. chad. *ράπτης*, *ράπτης*. Gall. *Scena eu stile à porter eam*. Ital. *Scenella*. Ger. *Tragödie mit den man Wasser tragen* [tragen ist ein tubus i scena]. Bel. *Ceser eemer/ster*. Hisp. *Herrada para sacar agua*. Pol. *Wadro, wabrek*. Vng. *Kapanya*. Ang. *A pail or bucket to draw or carry water in*. Nonnunquam etiam urna, è qua fontes ducuntur. Plaut. *Catin*: Et situlam huc tecum affecto cù aqua, & fontes. Plaut. in *Calin*. Sortiat illa in situla.

Situla, l. diminutivum est à *situla*. [ράπτης]. Gall. *Petit scaen*, *petite scelle à porter eau*. Ital. *scenella*, *piccola scellia da portare acque*. Ger. *Eis klein geschnitten wasser zu schöpfen ein schafft ein ghe*. Bel. *La tasse*. Hisp. *Pequena herada para sacar agua*. Pol. *Wabrek*. Vng. *Kaponyatka*. Ang. *A little pail or bucket to carry water in*. Quemadmodum Matella à matula. Accipitur frequenter pro situla sive urna, è qua fontes duci consueverunt. Livius 5. bel. Pan. Tribuni populam summoventur: sitellaq; allata est ut fortireatur, ubi Latini suffragium ferrent. Plaut. *Catil*. Conijciam fontes in situlam, & fontes Tibi & Chalino. **Situs**, a, um. Positus. [Τόπος μανδύας οὐδέποτε]. Gall. *Situs, mu. & pos.* Ital. *Pelle, posso*. Ger. *Gezeigt oder gezeigt*. Hisp. *Posicio, situatio*. Pol. *pozycja*. Vng. *Leánybeteg*. Ang. *Placed, situated*. L. 19. Bel. Pan. Ea finum ab alto claudit, in quo sita est Carthago Terent in Adelphis: In resps omois Hegio nobis est. Cicero 1. de Finibus: Est autem situm in nobis, ut & adversa quasi perpetua oblivione obruamus, & secunda iucundè ac suaviter meminerimus. & Accipitur aliquando situs, pro condito. Tacitus lib. 3: Vrbemq; Philippopolim à Macedone Philippo sitam. & Situs præterea dicitur pro sepulto. Plaut. in *Militie*: Scio crucem futuram mihi sepulcum: ibi castra mea majora sunt siti.

Situs, os, m. q. *Lanugo ex humore creatu*, *præfertim in locis Sole carennibus*. [μωχής, λεπτός]. Gall. *Chamissure, marissure, & relend, crasse & ordure*. Ital. *Sito, rupe, rossa, mappa*. Ger. *Schimmel oder schwärze*; *die graue moestige matre so von seute entsprang*. Bel. *Wos*. Hisp. *sorprendido, moho*. Pol. *pleśn*. Vng. *Fenz*. Ang. *Ordure and moughiness in a wet place where the sunne dryeth not*.] Valla lib. 6: *Situs, fordes, & illuvies illa, qualis nascitur inter opaca domus, quæ diu non repurgatur*. Virgil. 6. Aeneid. Sed me justa deum, quæ nunc has ire per umbras, Per loca fanta situ cogunt, noctemq; profundam, Imperii egere suis. Solet autem in locis situlentis odor quidam teter & foedus olfactantium narces offendere, qui & ipse situs dicitur. Plin. lib. 21: *Pessimum esse crocum quod situm redoleret*. & Accipitur & situs pro squallore quodam corporis, quū felicit cultu omni neglecto corpus horritatem quandam, & ingratum contrahit odorem, quem etiam padorem dicimus, cuiusmodi libro 5. describit Lucetius: *Fœda siu maces*. & Quintilius vitibus ipsi Culum. lib. 5, *situm aspernat lam vero (inquit) muscos qui more compedit crux vitium, & vineta comprimit, situq; & veterno macerat, ferro distringendus, & eradendus est*. & Accipitur aliquando situs pro torpore & inertia ex diuino orio. Virgil. 7. Aeneid. *Sed te victa laru, veniq; effera senectus*. O' mater, curis nequicquam exercet. Quem cum explicans Donatus: *Situs, inquis, est corruptio ex humor & diuturnitate contracta*, quæ deteriores sunt species, uno in loco prolixo tempore confluente. Vnde Senectus vita situ, quasi olio, & nihil agendo corrupta. Huic non dissimile est illud apud Virg. 1. Georg. *Et segnum patiere sita durescere campum*: id est, quiete & intermissione arandi. & Situs præterea dicitur qualitas, & positio loci. [Τόπος αὐτοῦ τὸν τοποθεσίαν, τοποθεσίαν]. Gall. *situation, affectus*. Ital. *situazione*. Ger. *Situation*. Hisp. *El sitio è disposición de lugar*. Pol. *pozycja*. Vng. *Udjegyedet adas*.] Cesar 5. bel. *Gall*. Sub castris ejus vagabantur, alias ut situm castrorum cognosceret, alias collocandi, aut territandi causa.

Sive, conjunctio, quam ex si & ve composita sit, duorum generum vim simul obtinere viderat. [ΙΝ. ε. ε.]. Gall. *ou bien, soit que*. Ital. *O, vero, che*. Ger. *Gälder*. Hisp. *O*. Pol. *leili, alibi, kadi, chequasi*. Vng. *Akar, vagy*. Ang. *Or else*. Itaq; quam orationem inchoat, minimè mirum est, si prius morem aliarum conjunctionum tres minimum sensus postulat, quem & si continuativa suam apodolin, & vel alteram disjunctivam exigunt. Sive me amas, sive odisti, nos magni æstimo. Ali quando quatuor. Ovidius in Epist. Penelopes: *Sive quis Antilochum narrabat ab Hectore vixit, Antilochus nolli causa timoris erat*: *Sive Menetriam falsis cecidisse sub armis, Flebam succello posse carere dolor*. & Aliquando simpliciter pro Vel ponitur. Cic. ad Qu. Frat. *Quapropter hoc te primum rego, ne corradas, aut demittas animum, néve te obui, tanquam flum, sic magnitudine negoti finas, contragi te engas, & refillas, sive etiam ultro occurras negotiis*.

SMA SME SMI SMY

5. ante M.
Smārgdites, n. f. *σμαργδίτης*. Gemma vittia coloris, quam ali nomine carthædoniam vocat, quod circa Cartchedoemus est, juxta Carthagineum legebatur. Vide Plinum libro 37. capite 5.

Smārgdūs, m. f. *σμαργδίδης*. Gall. *Vme gmerade*. Ital. *smaraldo*. Ein Smaragd ist ein grün edelgestein. Hisp. *La esmeralda piedra preciosa*. Pol. *smaragd*. Vng. *smaragd*. Ang. *A smaragd stone*.] Gemma vittia & translucida, tenaciam in ordine gemmarum nobilitatem obtinet. Plin. lib. 37. cap. 3. Tema autoritas smaragdis prohibetur pluribus de causis. Nullus coloris aspectus iucundior est. Nam herbas quoque virent, quoiam nihil omnino viridius comparatum illa virit. Præterea soli gemmarum constituta oculos impicit, nec tantum Martialis lib. 5. Sardonicas, smaragos, adamantas, jaspides uno Postat in articulo. Ovid. 2. Amor. Eleg. & Tu poteras vides pennis hebetare smaragos. & Est autem smaragdus frere generis maliculini, ut si pias apud Plin. lib. ult. cap. 5. Apud Sudam tamen invenitur artificio foeminae junctam.

Smari, idis, *σμαρι*, *Piscis exiguus genus mari peculiaris, quod Theodorus ex Anistorole certum verit. Plinii libro 31. capite 2: Mulieribus lactis copiam facit glaucis & vere superpus, & smarandes cum pifana sumptu, vel cum fornicato coctae.*

Smegmā, *smegmati*, n. f. *[σμέγματος]* *bordh. σμέγματος*. Gall. *lave nettoyement, ce qui servit à nettoyer*. Ital. *sapone*. Ger. *Seife, sabon* [de retinget und absteuert]. Hisp. *Xabón*. Pol. *mydło*. Vng. *Zappan*. Ang. *sope, or any thing to cleanse with*.] Sapo, aliud quid abstergere, live purgare. Plin. libro 22. cap. 25: Si vero colest aqua decoquantur, succus ille smegma fit, quo solent foyeres gangrenas.

Smegmatis, adjективum. *[σμέγματος, σμέγματος]*. Gall. *qui a retu & puissance de nettoyer, purger ou absterger*. Ital. *Coche la vario di purgare & nettere*. Ger. *Das die tröst hat je reinget ab zu schubert*. Hisp. *Xabón para limpiar*. Pol. *mydło do mycia*. Vng. *Tigette mint az Zappan*. Ang. *soap habet force to cleanse, se sope*.] Idem quod absteritus. Plin. lib. 31. cap. 25: *Soadrem est, alium solvit in vino & aqua, ac copia & immodicata utilis: hoc est, medicamentis quæ lassitudinem tollant, & deterrortis*.

Smēctēs, a, um, *σμέκτης*. Quod habet vim abstergendi, unde smedica via dicitur, quæ & smegmatica: id est, abstergatio. Plin. lib. 30. cap. 4: *Omnium autem cochlearum empipli, calxfacit immetica vi*.

Smīlax, *smilax*, penult. genitivi corr. f. t. *[σμιλαξ Gall. νομένης]*. Ital. *Nasse, rafsi*. Ger. *Spindawer*. Hisp. *Ten*. Pol. *Indiana*. Vng. *Mergi ignea fa*. Ang. *An emer tree*.] Arbor et altissima magnitudine & foliis referens, in Italia & Narbonali Gallia, Hispaniae contermina, abundans: quam Linni, Descordie tenui, taxum appellant. Baccas haber leibiles, in Hispania præcipue. Ligno quoq; existens est, adeo, ut compatum sic lagenas viatorias ex eo cōfectas, ex iis bisectione estatio fuisse. In Arcadia vero etiam umbrae lethæferam elempidunt sub ea aut dormientibus, aut cibum sumentibus. Gall. *Isam* vocant, puniceam arcubus maternæ suppeditans. & Smilax hostensis. *[σμιλαξ κατανατης]* Gall. *Rafesi*. Ital. *Rafesi*, *foli*. Ger. *Rane rafetimis* in art. *rafesi bonis*. Hisp. *Rafesi*. Pol. *Wielogrzek, maki bob*. Vng. *Tökök*.] Frutex eti bedere in illis, sed molliibus, caulis tenuibus, & capitulo vicinis fructibus circumvolvitis, qui in tantam altitudinem excelsunt, ut topiarias scenas representare videantur. Soliqua habet formæ graci, sed longiores, & rotundiores, in quibus insulae includuntur tenibus similia, inæ qualiter fulvecent. Atque una cum recentioribus eandem hanc plantam cōcludit, quam alio nomine phasiolum appellant, non sicut quidam candidum, sed rubentem, qui de lobos & dolichos dicunt. & Est & similes alpersa. *[σμιλαξ spicata]* Gall. *smilax affinis*. Ital. *Hedera spicata, rana crassa*. Ger. *Stehende weder* [steht gegen winden, steht sich vom die grüne und weißeste]. Hisp. *Sporda*.] Frutex bedere similius, densis geniculatis caulis, spinulos, folios, folios ramis, folio hederae, flore caudilo, olente lilium, infusa omnibus facis & coronis, & quæ lugubris sit, pœlla ejusdem nominis ob amorem. Croci juvenis in hinc fructicem, aut in flores ejus commutata. Ovid. lib. 4. Metamorph. Et Crocon in parvos versionum cum bullace flore & Est & similes laxis. *[σμιλαξ laxa Gall. Laxa Ital. Velutina maggiore]* Ger. *Gras winden, langstielig*. Hisp. *La campanula, urceola major*.] Folius hederae non distillibus, sed molliibus, levioribus, & tenuioribus, nullis horrens spinis. Circumvolvitur arboribus, fructumq; parit lupini modo nigrum, cugul floribus in cacumine perperus, mulca, & rotundis.

Smýrnium, n. f. *[σμύρνης]*. Ger. *zypfische wein manz*. Pol. *Lukipka*.

Labijsk.] Herba est ex daturi generibus, levioribus odorem referens: unde & nomen accepit. Vulgaris Levisticum appellat. Descriptionem ejus vide spud Plin.lib.12.cap.13. Theophrastum lib.8.cap.5. & Dioscor.lib.2.cap.77.

Scholēs, fr. Proles, ab olescendo. I. crescendo dista. [7] jē-
lōl מִלְחָמָה mīchāmāh קַנְאָנָם qanānām. Israh. Gall. Racc.
brave, courage. Ital. Successione, foliazanza. Ger. Erjungt / ge-
schiedt, junghast, schiede. Bel. Racem enigm. Hilsp. La genera-
tion à l'œuvre que descendre. Pol. Rozpi odpruz. Vng. Magas. Ang.
generation of children, offspring. J. Plin. lib. 20, cap. 34: Amor utique
sobolis equalis. Cic. 1. Offic. Sequuntur conubia & affinita-
tes, ex quibus etiam plures propinquique: que propagatio & so-
boles, origo est rerum publicarum. Virgil. 4. Eclog. Chara-
ctum soboles, magnum lovis incrementum. Idem 4. Aeneid.
Saltem liquam mihi de te suscepta fuisset Ante fugam soboles,
Cic. 1. de Legib. Censores populi exigitates, soboles, familias,
pecunias & censento.

Rabb *rabbi*, *scis, cie, n t. Subnascor, saceresco.* [7] *saliddi* *rabbi*
peit. 770 parib. ianqunus. Gall. Croissir & multiplier la bénie,
spagn. Ital. Augmentare. Ger. Erhöhen/aufzählen. Hisp.
Crescere incrementare. Pol. Rozwadzać się. Vng. Táncsó. Ang. To
*increase, and multiply.] Litivus 9. bel. Pun. illis Romanam ple-
dem, illis Latium juventutem præbuisse maiorem semper,
frequentiorēmque pro ror cæsi exercitibus sobolescentem.
Quo tamen in loco subolescentem potius legendum vi-
deatur.*

Sedrini, m. f. Duarum pluriūmve sororum filii, quasi sorori.
et. Luitani. Gall. Cognati germani. Ital. Cognati germani, fratres
et sorores. Ger. Geschwister frid: iugae Schwester tuus. Hilsp.
Primi heri de germanis. Pol. Cognati bracia. Vng. Ket attya fi
égyes fej. Ang. Cousing germani, filii seneiorum. It. Terent. in And.
Quem video eline hic Crito sobrinus Chrylidis? Idem in
Thom. Ebo tu sobrinum tuum non noras?

Sobrius, s. um, Non ebrios, sane mentis. [señor, señor, señora, Gall. sober, sage. Ital. sobrio. Ger. Nüchter/ mässig mit eigen vand trastu. Bel. Nüchter. Hisp. Cosa templada en bever. Pol. Trzywsi. Vng. leser. Ang. sober, wise, temperate.] Tercer. in And. Tu pól homo non es sobrios. Cic. 4. Acad. Ne vinolenti quidem quis faciant, eadem approbatione faciunt quia sobrios. Pocula sobria Tibull. lib. 1. Eleg. 11. at ipse bibebam Sobria supposita pocula victor aqua. ¶ Rura sobria: id est, in quibus antea vi- dum non assebaratur. Statius 4. Syl. .sic vitifero sub palmito ruris Umbra viravit colles, & sobria rura Lyæus.

sobrie, aversum, temperante. [propositus. Gall. soberne,
sagitt. Ital. sobriamente, saniamente. Ger. In auctoritate missis-
tis. Hisp. Templademente. Pol. trapezie. Vng. lecanas. Ang.
sobrietate, temperatice.] Cicer. i. Offic. Intelligemus quām sit tur-
pe diffluere luxuria, & delicatē, ac mollesce vivere, quamq;
honestum parcē, continentē, severē, sobrietē.
Succis. c. per duplex c. Genus calceamenti, humilius cothurn-
us, quidū non tantum comœdorum erat (ut apud Horatium:
Hunc tocci cepere pedem) sed etiam mulierum. [ipidē. Gall.
brodequin communus aux hommes & aux femmes. Ital. foggia antiqua
di scarpe. Ger. Sockshub oder sochstet. Hisp. El abarca de madera
esta. Pol. skorperka, kapcia. Vng. Kapcsa. Ang. A kind of
shoes, brodekin.] Sueton. de Calig. Sæpè gemmatis, depi-
ctatisque peculiaj indutus, manuleatus & armillatus in publi-
cam processit: aliquando tericatus & cycladatus ac modō in
trepidis vel cothurnis, modō in spiculatoria caliga, nonnun-
quam socco muliebri.

quam iocco munere.
Socculis, s. diminutivum, Parvus soccus, iugularis. Suetonius
in Vitell. Pro maximo munere à Messalina petuit, ut sibi pedes
probret excalciando; detractumq; socculum dextrum, in-
terrogans, tunicasq; gelavit affiduc. Plin.lib.9. cap.35: Quia
de pedibus margaritas, nec crepidatum tantum obstragulis,
sed tons socculis addunt.
Soccatus, Socculos gerens. [Pol. θεραπειασθει. Vn. Kepes,]
Leyda 1755.] Seneca libro 2. de Beneficentia: Parum enim soc-
cius fanoneq; insolens fuerat, qui de capite consulans viri soc-
cius Androcles sicca.

Socer, cen. pen. corr. m. f. Vxoris meæ pater, à quo scemini-
sum, Socrus, uxoris meæ mater. [Papa chelón Cham. & co-
sejus. Gall. Le pere de la femme de marié, le beau père. Ital. sacro,
migor padre della moglie, padre del marito. Ger. Schwäbter. Bel.
La Soggi. Hisp. El syervo padre del marido è de la mujer. Pol.
Opieciuni mani. Vng. ipsa. Ang. My father in law.] = οὐρανοί. Cic.
1. Offic. Nostro quidem more cum parentibus puberes filii,
cum sociis generi non lavantur. ¶ Socer magnus, uxoris
meæ avus, qui & profocer dicitur: cuius relativum est proge-
niter. Sicutiam avus meus, socer magnus est uxoris meæ, illa
illi pronuntias. ¶ Socer autem & socius dicuntur, quia sibi ge-
derunt affectionem. Conf. 1. Offic.

Smatrimonio copulati sunt. Verbi gratia. Ego illi cōfocer sum,
& ille mihi cōfocer est, cuius filio filia mea nupsit.
Scēdū, n. Idem qui & ficer. Plaut in Menach. Abiūt ficerar,
abiit medicus, nunc solus sum.

Socialis. Sociabilis. Socio. Vide **SOCIUS**.
Socius, soci, m. f. Qui pari consilio, spe, & periculo rem aliquam cum altero aggreditur. [חַבְרָה רַבָּה עֲדָה יִצְחָקְרָה עֲגָדָה] Gall. Compagnie. Ital. Compagno. Ger. Ein Gesell. Bel. Es medegesell / beitachtlich. Hisp. Compañeros. Pol. Twarzyci. Vng. Ter. Ang. A companion, or fellow.] Cicero
3. Ver. Nam socii putandi sunt, quos inter res communicata est. Idem ad Att. libro 11: Ita præter Lælium, neminem habeo
culpæ locum. Lucan. libro 1: Nulla fides regni sociis. Virgil.
2. Aeneid. Addunt se socios Riphatus, & maximus armis Iphitus.
¶ Hinc Romani socios suos appellabant, quos ita sacerde
re conjunctos habebant, ut & belli & pacis essent particeps.
et negotiator. ¶ Inter negotiatorum quoque soci dicuntur, qui
lucti damnaq. communionem inierunt. Cicer. pro Q. Rose.
Qui socium fallit, in virorum bonorum numero non est ha
bendus. Societas itaque conjunctio formularum. & person
arum.

bendus. Societas itaque coniunctio fortunatum, & periculi communione importat: fitq; propemodum inter pares. q; Comitum vero appellatio proprie ad eos pertinet, qui non tam sui causa, quam ut alium prosequantur, iter, aut expeditionem attipiunt. Caesar de Labieno: Quum se victor Pompeii comitem esse mallet, quam socium Caesari. q; Sodales vero (ut Cajo Iurisconsulto placet) propriè dicuntur qui eisdem sunt collegii: aut certe qui rerum leviorum iucundiorumq; inter se sunt participes. q; Hinc deducitur sc̄emininum Socia. [חַבְרָה chaverah] itaq; Gall. Compagnie, Ital. Compagnia, Ger. Ein Gesellin/Gesell. Hisp. Companura] Ut sociari est, uxori, quæ quum matto non prosperæ solidum fortunæ, sed & adverſæ societatem inuit. Ovid. 10. Metamorph. Appellatæ, eisq; sociam.

Socii Latini, dicebant veteres conjuncte, quum tamen & de sociis: id est, Italis extra Latium, & de Latinis intelligentibus sicuti, & quum bonum, copula omisso pro & quum & bonum. Sic, Socii Latinis nominis pro, socii, & qui erant Latinis nominis: nam Latini, quin ipsi quoque socii cives, proprio etiante nomine a reliquis Italies distinguabantur, & proprio tamen iure fruebantur. Unde, ius Latu, & ius italicum, diversè posita. Erat igitur socii nomen generale, sicuti & federati: tam enim socii federatique Latini, quam reliqui Itali. Livius lib. XL I: Moverunt senatum, inquir, legationes socium nominis Latini, summa querelarum erat, cives suos, Romanos censos, plerosq; Romanum commigrasse: quod si permittereatur, per paucis loctris futurum, ut deserta oppida, deserti agri nullum militare dare possent dixit, Socium nominis Latini, pro sociorum, & nominis Latini, quod idem Livius ibidem ostendit: subiungit enim: Lex socii, ac nominis Latini, qui stirpem ex sece domi relinquenter, dabat ut cives Romani fierent, ea lege male utendo, alii socii, alii populo Rom. injuriam faciebant: nam & ne stirpem domi relinquenter, liberos suos quibusquisbus Romanis in tam conditionem, ut manumitterentur, principio dabant, libertinique cives essent: & quibus stirps decesser, quam relinquenter, cives Romani fiebant. hic duo sunt animadvertisenda, primum de quibus dixerat, socium nominis Latini, de: isdem intulisse sociis, ac nominis Latinis: deinde, cum in eo Sociis, ac nominis Latinis, distinxisset, ac separasset socios a Latinis, uno tamen postea nomine simul omnes comprehensisse, cum dixerit: Aliis socii, aliis populo Rom. injuriam faciebant, ut appareat, quanquam

populo Rom. injuriam faciebat, et proponeret, quoniamque Latini ac reliqui Itali non eodem jure essent, neque tamē omnes societate junctos fuisse populo Rom. illi erant eadem de re, versibus aliquot interjectis, ejusdem genetis exemplum Legem, inquit, de sociis C. Claudio tulerit S. C. de edicitione qui socii ac nominis Latini ipsi majorēsse eorum, M. Claudio, T. Quintio censoribus, postquam ea apud socios nominis Latini censi essent, ut omnes in suam quisque civitatem ante Cal. Novembri redirent. & lib. XLII. cum de iisdem loqueretur Posthumius, inquit, consul pro concione edixerat, qui solum Latini nominis ex edicto C. Claudi consulis redire in civitates suas debuissent, nequis eorum Rom. & omnes in suis civitatibus censorum sexēta sunt hujusmodi tum apud hanc, tum apud aliorū: quæ legendō, si quis volunt, observet. Ex Pauli Manutii observationibus.